

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obujno izdanje stane: za jeden mesec . f. — 20, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . f. — 50, za pol leta . f. — 1.00, za vsa leta . f. — 1.80. Na naročbo brez priložne naročnine se ne jemlje ozir. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nř., izven Trsta po 3 nř. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 nř., izven Trsta 5 nř.

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifi v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navedenih vrstic. Poslana osmrtina in javnozhalna, da-maš oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništva: ulica Casermi št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kar nafrankovano se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamiranje in oglašje sprejema uredništvo ulice Moline pis-colo št. 3, II. nadst. Odpriete reklamnije so proste poštnine.

„Edinost“ je moč!

Shod volilcev na boljunskem polju

dne 27. februarja 1895.

(Dalje.)

Videli ste in čuli, da so zastopniki vaše krvi vršili svojo dolžnost, zavzemši se povsodi in vsikdar za vaše dobro; zato pa bode koristili več sebi in svojemu sosedu, ako pojete odločeni dan na volišče, kakor pa da bi šli kopat na polje. Glejte, da si izvolite poštenih, stalnih in čvrstih volilnih mož (fidejgarjev), ki oddajo potem svoj glas onemu, do katerega imate vi vsi skupaj največ zaupanja in vere. Jeden najvažnejših razlogov razpusta deželnega zbora je bil ta, da so italijanski poslanci sklenili, da v deželnem zboru ni prostora vašemu jeziku, a to dokazuje, da tudi Njegovo Veličanstvo hoče, da se vaš jezik spoštuje v zbornici in izven zbornice. Ne pustite se varati pri volitvah, kajti naši nasprotniki bližali se vam bodo gotovo po starem običaju raznimi lažmi in prevarami. Obrnite se do svojih duhovnikov, koji vas radi pouče in napotijo, kako vam je storiti. Oni so tudi dosedaj radi delali tako, in ravno radi tega so Italijani toli razsrijeni nanje ter bi jim hoteli zabraniti, da se ne bi smeli mešati v javne posle. A to se ne more dogoditi, kajti tudi duhovniki kot svobodni državljani imajo svoje dolžnosti in svoje pravice. Oni so izišli iz naroda, žive med narodom in morajo delati za istega.

Pazite na moje besede in držite jih v spominu; ne dajte se slepiti! Naši narodni nasprotniki znajo se lizati, a naš narod je predober. Izberite prave može in naše žalostno stanje se gotovo poboljša! Poslanci so za to, da vas zagovarjajo, branijo in da za vas delajo. Tudi jaz sem prišel tu sem v ta namen, da čujem vašo sodbo, ali sem storil svojo dolžnost, in da mi poveste, ali imate kako željo.

Cim je poslanec dovršil svoj govor, zabilo je dolgotrajno klicanje in odobravanje.

Predsednik Flegar pozivlja zbrane volilce, naj se oglasi, kdor želi kaj predlagati.

Za besedo se oglasi veleč. gosp. župnik Stefanutti naglašuje zaslužno delovanje g. Splićića in tovarišev, zbor česar predlaga nastopno resolucijo:

„Udeleženci narodnega shoda na boljunskem polju odobravajo v vsem in povsem postopanje v državnem zboru na Dunaju in deželnem zboru v Poreču v prilog hrvatsko slovenskega ljudstva Istre.“

Ta resolucija se je vsprejela soglasno, oduševljenjem in urnebesnimi živjo-klici.

Istotako se je odobrila nastopna resolucija istega predlagatelja:

„Udeleženci narodnega shoda na boljunskem polju, videči, kako večina italijanskih poslancev — dasi zastopajo manjšino naroda —

brezobzirno in brezobrazno postopajo nasproti našim poslancem v deželnem zboru v Poreču, se zgražajo nad takim postopanjem, obsojajo isto najostreje ter prepuščajo bodočim poslancem na svobodno voljo, ali pojdejo v bodoče v deželni zbor ali ne.“

Na to se je oglašil župnik laniški, veleč. g. Mikiša, z nastopno resolucijo:

„Visoka c. k. vlada je naprosena, da se pobrine za poboljšanje šolskih odnošajev na Krasu, da se šola v Lanišću povzdigne v dvorazrednico in da gozdne globe določi v kulturne svrhe: za zidanje šol in zidanje cerkve v Lanišću.“

Tudi tej resoluciji so pritrdili zborovalci.

Za njim se je oglašil veleč. g. župnik Mlakar, da utemelji in predloži nastopno resolucijo:

„Udeleženci shoda na boljunskem polju, videči, da je naše ljudstvo v Istri mnogo zaostalo za drugimi v duševnem pogledu — ne po svoji krivdi — pozivljajo c. k. vlado, da se pobrine za duševni napredek hrvatskega in slovenskega kmeta v Istri na sledeči način: 1.) Da mu osnuje ljudskih šol v materinem jeziku povsod tam, kjer mu to gre po zakonu ter da vlada prisili nemarne občine, da zidajo šole;

2.) da se v Pazinu ustanovi učiteljske s hrvatskim učnim jezikom;

3.) da se osnuje gimnazij v Pazinu s hrvatskim učnim jezikom;

4.) da se v pojedinih okrajih ustanove obrtni in poljedeljski tečaji.“

Ta resolucija je bila vsprejeta, kakor tudi nastopna, predložena in utemeljena po veleč. g. župniku Vančeku:

„Narod hrvatski, zbran na boljunskem polju, hoče, da gledé jezika postane ravnoopraven italijanskemu, zbor česar zahteva, da se dá mesto hrvatsko-slovenskemu jeziku v vseh c. k. uradih; zahteva, da se namestijo taki uradniki, ki so vešči hrvatskemu in slovenskemu jeziku v besedi in v pismu, tako, da bodo mogli naši ljudje govoriti v svojem jeziku, kakor doma v svoji hiši; nadalje zahteva, da se napisi na tablah vseh javnih oblasti prirede v obeh jezikih.“

Zatem je predložil in utemeljil veleč. g. župnik Flegar resolucijo, glasečo se:

„Udeleženci shoda na Boljunščini izražajo željo, da dobi vsak možiki, dovršivši 24. leto, pravico glasovanja — kakor ima tudi dolžnost služiti cesarja in kralja v vojski — v občinska zastopstva, deželni in državni zbor.“

Dokler se to ne zgodi, pa želé, da bi kmečke občine volile direktno, kakor volijo mešani; a že sedaj naj c. k. vlada ukrene potrebno, da ti volilci kmetjskih občin ne bodo volili v mestih, kjer so izpostavljeni vsakojakim napadom, ampak da bodo volili

Ali mahoma šinilo mu je ko strela v glavo, glava se je dvignila, lice zmrčilo in besne oči zastale so človeku na jednom mestu.

Vrh brda Griča dvigajo se temni zidovi, a nad zidovi štiri močne straže, štirje trdni stolpi. Vanje upiral je človek oči, kakor da jih hoče pogledom sežgati. Ta cilj njegove jeze bil je — Zagreb.

„Oj da te ne bilo, prokleto krtovo gnezdo! Kako te je zla sreča vrgla meni na oči, da bodeš v pogubljenje mojemu rodu, da nam bodeš hujske gorje od turških besov! Glej, kako se se ti ubogi šepetelniki (kramarčki) opasali trdnim zidom, da jim močna pest ne razruši prodajalnic, ne razruje popra. Da, dá! Tudi to se drži za plemića, pa ako dirne koja močnejša roka v to osje gnezdo, pa evo krika kakor iz žabje zalege; evo celó na dvor njih „zlate slobode!“ Kršćanske mi sablje, niti uhom ne bi maknol, da se turško kopito dotakne te golazni, ni okom ne bi bil trenol, da je Gubec podavil vso to

v selu, primernem za to.“

Odobrila se je tudi ta resolucija, na kar je ustal g. Jakob Buretić, ki je predložil sledeči resoluciji:

„Udeleženci shoda na Boljunščini žele, da se na Boljunščini ustanovi c. k. okrajno sodišče, a dokler se to ne zgodi, da bode prihajal vsaki teden sodni uradnik iz Pazina v Boljun na uradovanje.“

„Pozivlje se c. k. vlada, naj se konečno uredita čepičko jezero ter cerovsko in tupljaško močvirje, in sicer to v poboljšanje gospodarskega in zdravstvenega stanja dotičnega prebivalstva.“

Obe resoluciji bili sti vsprejeti odobravanjem, z dodatkom veleč. g. župnika Pikičića: „da tudi lupoglavski kaplanija pride pod sodišče boljunsko in pod ces. kr. okrajno glavarstvo v Pazinu.“

G. Anton Ivčič, župan iz Gologorice, je predložil in utemeljil resolucijo, koja se glasi:

„Priporoča se c. k. vladi, da uredi in uravna kos ceste „pri Ivančičih“ med Cerovljami in Pazom v dolgosti od 15-16 kilometrov ter cesto (strmino) od polja boljunskega do Paza.“

Tudi ta resolucija bila je odobrena soglasno.

Slednjič se je oglašil g. Ivan Buždon, župan laniški, razloži kratko in jedrnat nastopno resolucijo:

„Priporoča se c. k. vladi, da bi ali na državne stroške dala izvesti cesto od Lupoglavu preko Lanišća in na dalje, ali pa naj v to svrhu podeli izdatno pripomoč.“

Resolucija je bila vsprejeta soglasno.

(Konec prih.)

Politiške vesti.

Državni zbor. (Poslanska zbornica.)

Poslanska zbornica je razpravljala včeraj o četrtem poglavju kazenskega zakona: zločinstva in pregreški tičeči se volitev in delovanja zastopstev. Temu poglavju so se odločno uprli posl. Pacák, Slama, Purghard, Scheicher in Pernerstorfer. Zagovarjal pa je to poglavje minister pravosodja grof Schönborn. Poglavje se je vsprejelo. Na to je stavil poslanec Pacák najni predlog, da je vsebino govorov, izstujenih v državnem in deželnem zboru, odtegniti sodni judikaturi. Utemeljuje svoj predlog skliceval se je posl. Pacák na dejstvo, da je deželno sodišče praško označilo kot kaznjivo pohvalo govorom posl. Gregra in Kovnice radi njih veleizdajske vsebine. Minister Schönborn je odgovoril, da je res kaznjivo vsako pritrjevanje govorom, ki po svoji vsebini kršijo kazenski zakon. Pacakov predlog je odklonila zbornica s 106 proti 52 glasovom.

ciganijo. Da bi ostali saj ti polži v svojej hišici, da bi svoji na svojem mirovali. Ali seveda! Hoče jim se mojega Medvedgrada, da jim bodo ledja varna pred medvedom; hoče jim se Kraljevega broda, da morejo se svojo kramarijo v Primorje, tudi Črnomerca in Hudega Bitka jim se hoče — ali polahko, mestna gospoda! Zato vašo široko in visoko voljo črno vam odmerim, hudo vas naklestim — groba mi očetovega, to storim, ali naj se ne zovem več „Stepko Gregorjanec“.

Dolgo so blodile take misli po Gregorjančevi glavi, dvigale se in pojemale kakor valovi hitre reke.

Že se je nagibalo solnce k okižkej gori, a iz gorskih predelov tihotapil se je iz temnega gozda tihi mrak. Naenkrat zaslísal se je iz hrastove goščave udarec konjskega kopita. Gregorjanec dignol je glavo. Ni prošlo dve minuti, a na gorskej cesti pojavila sta se dva vrlo različna potnika. Raztrgano boso človeče, ogrneno sitkastim plaščem a

Različne vesti.

Janez Napomuk škof tržaški izdal je krasen pastirski list za ta sveti čas štiridesetdanskega posta. Nekoliko poglavitnih mislij iz te lepe škofove poslanice do vernikov priobčimo tudi mi v jednom prihodnjih izdanj.

Pepelnica. Pri kraju je doba lahkoživja in brezbriznega rajanja. Cerkev resnobno opominja vernike na premišljanje konca vseh umrjočih bitij, pozivlja jih k treznemu delu za vsakdanji kruh. Toda žalibog, le malo je v Trstu pravih vernikov, ki so pohiteli po predpustnem rajanju v cerkev, da se skesajo, otresejo pred cerkvenim pragom z nog prah plešiš in se lotijo takoj resnoga dela. Nasprotno pa si videl včeraj vse dopoldne še mnogo našemljenih pijancev, ki so tuleč dajali dnška svoji žalosti za minolem „prekrasnim pustom“, prizadevši mnogo opravila — stražarjem.

Kakor o pravem „korzu“ med nižjimi slojevi ljudstva letos ni bilo niti govora, tako je tudi gospoda opustila svoj tradicionalni „korzo“ na pepelnico. Šetališče pri sv. Andreju bilo je včeraj popolnoma izumrlo. Prilično veliko število ljudi pa je hitelo po stari navadi k sv. Ivanu in v Škeđenj, da prisostvuje „sežiganju pusta“. Toda ne v jednom ne v drugem kraju niso vršili te „duhovite“ šege; le pri sv. Mariji Magdaleni Gornji sežgali so našemljenega slamnatega „moža“. Kdor pa je že prihitel v okolico, ustavil se je v koji gostilni pri čaši pristnega terana, — ako je imel še kaj evenka v žepu. Naši ubogi okoličanski gostilničarji imeli so letos le skromen dobiček.

Po pogrebu nadvojvode Albrehta. Sinoč je bil na Dunaju dvorni obed, katerega so se udeležili: Nj. Vel. naš cesar in kralj, nemški cesar, tuji knezi, maršal Martinez Campos, nemški odposlanik in spremstva. Nemški cesar odpotoval je ob 8. uri v Berlin, vladarja sta se o slovesu objela in poljubila dvakrat. Princ Arnulf Bavarski vrnil se je v Monakovo, vojvoda Aosta pa v Rim.

Sedemdesetletnica. Gospod Ivan Navratil, slovenski pisatelj, starosta sloven. kluba na Dunaju, predsednik „podpornega društva za slov. velikošolce na Dunaju“ c. in kr. rav. predstojnik pri najvišjem sodišču itd. bode 4. sušca t. l. v „Slovenski Besedi“ na Dunaju I. Wallnerstr. 2, slavil svojo sedemdesetletnico. Iz posebne prijaznosti bodo sodelovali: Gospica Minka Heslerjeva, gosp. Vekoslav Vavpotič in gg. pevec slav. akad. društva „Slovenija“, g. dr. M. Murko bode imel slav. govor. V sporedu so skladbe: A. Försterja, dr. G. Ipaveca, dr. B. Ipaveca, A. Nedveda, H. Volariča, V. Vavpotiča, H. Sattnerja. Slavnost priredi slov. klub. Začetek točno ob 8. zvečer.

pokrito širokim pletenim klobukom, cepetalo je prek brda, vodé na uzdi kljuse, na katerem se je zibal debel siv gospod, črno po duhovniško oblečen in pod črno kučmo — hrvaški kronist, zagrebški kanonik Anton Vramec.

„Vidim li zdravo! Dober večer, admodum reverende amice!“ klikol je Gregorjanec, skočil na noge in pohitel stareu niz brdo naproti. „Glej redke sreče moje grešne hiši! A kaj je tebe, prečastni gospod in prijatelj, napotilo, da se v mraku potikaš na kljusetu po gori in iščeš mojega medvedjega gnezda! Evo solnce zahaja, tudi rosa je že pala, a večerni hlad škodi tvojej sivej glavi. Vrh tega so tod haramije, (vojnik hrvaške narodne vojske), ki so uskočili od banove vojske, ter bi lahko poljubili tvoj zlati križ, ali ga tudi pridržali v sveti spomin! —“

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Opisal A. Šešer.

II.

Polegel se mu je plamen črnega očesa, ustnice odprl je na pol, zložil osorni obraz v neko blago soglasje, kakor obraz bolnika, kedar mu kane v težko rano blagi balzam. Nemo je človek gledal, gledaje blaženost užival. Kakor nemirnemu metulju blodile so mu oči po gorah in doleh. Glej! na zapadu vidi se Susedgrad nad Savo, kakor planinski orel vrh skale; nedavno preminol je v njem stari grešnik Tahi. Glej samoborskih stolpov! tam kraljuje prelepa gospa Klara Gruberjeva. In dalje! Sredi zelene gore rdeči se o večernem svitu trdni Okič, gnezdo Bakačev, kakor rubin v venci smaragdov. A tam na izhodu tone v sijinej megli beli Sisek, večni svedok hrvaškega junaštva.

Vabilo na veliko dramatično predstavo, ki jo priredi dramatični odsek „Tržaškega Sokola“ dne 3. marca 1895, v svojih prostorih (ogel via Farneto in via Amalia). Igrala se bode „Požigalčeva hči“, resna igra v petih dejanjih. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Cene: Ustopnina za člane 30 nvč.; za nečlane 50 nvč.; sedeži v prvem redu 30 nvč.; v drugem redu 20 nvč.; in v tretjem redu 10 nvč. Pred predstavo in med dejanji igrala bode godba c. kr. pešpolka Hohenlohe-Schillingsfürst. Po igri svaobodna zabava.

Potres. Sinoč okolo 5. ure obentiti je bil v Trstu lahak potres. Trajal je kake tri sekunde; škode ni povzročil nikakoršne.

Zopet zapreke v železniškem prometu. Tukajšnje prometno nadzorništvo južne železnice objavilo je včeraj ta-le razglas: „Ker od noči na včeraj med Rakekom in Postojino neprestano močno sneži, nakopičili se je sneg na železniški progi — na onih krajih, kjer ga burja ne pometa sproti — nad 80 cm. visoko. Vsled tega je železniški promet za sedaj nemogoč ter se je včeraj popoldne moral popolnoma obustaviti na progi Ljubljana-Sv. Peter. Sedaj (o poludne dne 27. februarja) še vedno sneži, toda ne več tako gosto. Nadejati se je torej, da bodo že nočoj zopet mogli voziti osebni vlaki, ako poleže burja in se sploh obrne vreme na boljše. Tovorni promet pa ostane obustavljen. Med Trstom in Sv. Petrom Reko promet ni pretrgan, isto tako vozijo na progi Nabrežina-Kormin vsi vlaki, kakor navadno.“

No, ta nadeja si nadzorništva se ni vresničila; sinoč namreč vzdignila se je ljuta burja, ki je brila vso noč in se tudi do danes ni še poglobila. Celo v Trstu naletaval je vso noč droben sneg; iz tega moremo sklepati, kakšno je bilo vreme dalje gori proti Severi. Prometno nadzorništvo naprosilo je torej poštne ravnateljstva na Dunaju in v Gradcu, da odpošljeta v Trst namenjeno pošto preko Pontebe in Vidma na Laškem. Istakot napotuje se pošta iz Trsta proti Severu preko Vidma-Pontebe.

Iz Mostara nam pišejo: Da je pokojni nadvojvoda Albreht ljubil in čislal isterske Slovence, kakor Slovence sploh, služi naj v dokaz med mnogimi drugimi tudi naslednja dogodba. Lansko poletje došel je visoki gospod v Mostar nadzorovat tukajšnje posadko. Pred divno okrašenim deželnim hotelom „Neretva“ čakala ga je pisana množica noč in dan, da vidi junaka, ki se je proslavil na bojišču Hercegovca, kakor tudi ves narod jugoslavjanski, nič tako ne čista, kot osebno hrabrost. In že samo radi tega pridobil si je mahom „carski amiža“ (stric) naklonjenost in ljubezen domačincev. — Pred hotelom stal je i naš slovenski junak (istrski slovenec) g. Pero J., iz bužetske okolice. Široka prsa dila so mu svetinje — med temi dve srebrni za hrabrost, mala in velika. Visoki gospod ga je takoj zapazil in mu milostno po rami udaril, vprašavši ga, od kje je in kako si je pridobil veliko srebrno svetinjo za hrabrost. Ko mu je Pero povedal, da je bil v Bosni leta 1878, ga j nadvojvoda pohvalil, mu še enkrat milostno po rami udaril, mu dal dva cekina in mu rekel: „Da, da, tvoji rojaki so vsikdar zvesti vojski“. — Mislim, da nekaj velja pohvala iz ust vojskovodje, ki je imel prilžnost spoznavati našega ljudstva zvestobo o cesarja na krvavih bojiščih Italije!

Ljubljansko pismo. pisano na pustni torek 1895: Očijelni del letošnjega predpusta bo že končan, predno objame to pismo in je pritisne k sebi tiskarski stroj Dolenčeve tiskarne, a to me ne moti, da bi vam ga ne pisal, — iz naše, letošnje zimo eminentno — „bele“ Ljubljane! —

Letošnji predpust in pa letošnja zima sta meni, gospod urednik, izvanredno po godu; na jedni strani polno burk in različne zabave, na drugi polno ledu (za mrzle pokladke!) in še več snega za pristne nežnobe — kepe, s katerimi se človek — zlasti zvečer, če ga spanec prime, — nebaško zabava in hladi! . . .

In tako je torej bilo!

„In Julci jubilo“ stopal sem minolega petka večer iz Valvazorjeve kavarne domov. Na glavnem trgu gorelo je še par Aurovih svetilk, in od jedne teh blestel mi je nasproti narodne gostilne samonemški napis „Nordpol“ in več drugih tacih napisov. Kranjski Slovenci smo — šmentano pohlevne duše, in sama doviška nedolžnost nas je pred na-

sprotnikom, doma, kakor zunaj doma! — A, pardon! v spanji in pri vinu (a le doma za petjo!) smo „korajžni“ in se „nobenega ne bojimo“! . . . Hahaha! Tako je bilo ta petek večer. Že sem hotel pobrati par kep, da bi bil ometal vse tiste neumne napise, pa dejal sem sam pri sebi: Čemu to? Saj s kepanjem si nakopiješ le sovraštvo in ne lubezni (pa zadnjič sem si vender ravno pri kepanji pridobil — ljubezen, ki mi še zdaj zdravi srce!), in zato sem šel proti domu, v zavesti, da nisem niti pred letošnjim pustom niti v pustu ničesar pregrešil, ne proti ljudem ne proti svoji časti in obljubi, pač pa sem imel resno voljo — in jo imam še danes! — stopiti v sv. zakon in v božjem imenu naložiti nase jarm njegovih dolžnostij, saj mi je srce težilo in mi se teži po idejalu, ki sem ga bil našel oni dan zvečer baš pri — nežnih kepah! . . . Ali — ta petek, gospod urednik, ta petek! . . .

Zastoj sem upal in se bal, Slovo sem strahu upu dal, Srce je mirno, srečno — ni, Nazaj si strah in up želi! . . .

Grom in strela! pardon: sneg in zima, sem hotel reči. Kaj vse bi bilo pri nas na Kranjskem vredno kepati, in trdih, južnih kep vredno, gospod urednik! . . . Če me kavarnarski pošel razžali, opustim enkrat za vselej kavarno in udarim s tem (seveda — brez kepe!) kavarnarja, da trdo občuti, . . . in če me napade krčmar z umazaniam perilom, in se nad me vrže s polnim jezikom kakor iztradan pes na oglojeno kost, potem sem dovelj „žilast“, odbiti ga, a če so v narodu ljudje, ki mu mesto hvaležnosti izkazujejo nečast, potem so vredni, da se jih postavi v sneg pred prag in če so stopnjice blizu, vrže tudi po stopnjicah doli, pa brez „kepanja“, ter jim tako da to, česar so najbolj vredni — mrzlih pokladkov! — Finale: Dame voljo! . . . Godbe zadnji zvoki doné po dvorani, četrta četvorka je končana, še ena promenada . . . natakaj plačam! . . . Na svidenje, gospod urednik — v prihodnjem predpustu, če me do tedaj ne doleti — sors pulveris! . . . Sum ego.

Letošnja zima in mraz. S Kranjskega se nam poroča dne 26. februarja: Med tem, ko smo imeli blizu 8 dni občuten mraz in meglo, nastalo je včeraj in v nedeljo nekoliko južno vréme, in sedaj, ko vam pišem te vrste, sneži zopet prav — po burji, da imamo zopet blizu črevelj svežega snega. Promet bodo zopet povsod oviran. Ljudem pa primanjkuje drv in premoga!

Zasačen morilec? Včeraj zjutraj prijeli so stražarji v žganjeriji v hiši št. 1 v ulici Barriera 24letnega težaka Franja Krtú-ja iz Štorij pri Sežani, stanujočega v ulici Majolica hšt. 4, ker je na sumu, da je umoril nesrečnega Blaška. Krtú je priznal na policijskem ravnateljstvu svetovalcu g. Budinu, da je bil v dotični družbi, ki je napadla Blaška, taji pa, da bi ga bil on vohodel z nožem. Krtú se je sprl z Blaškom baje že pred nekolikimi dnevi; možno je torej, da se je hotel maščevati nad njim. Krtú je opraskan po licu — brzkone se je branil ubogi Blaško — in njegova srajca je okrvavljena.

Ob 2½ uri po polnoci prišla sta stariša pok. Blaška v bolnišnico. Žalost ubogih starcev bila je nepopisna. Srce pretresujoč prizor pa je bil, ko je okolo 3. ure po polnoci prišla Blaškova žena k postelji umorjenega svojega soproga. Uboga žena zabavala se je do te ure, nič zlega sluteca, na javnem plesu v gledališču. Strašen konec zabave! — Tudi Avgusta Gerina, prijateljka pok. Blaške, ki je prihitel branit ga proti napadalcem, pridržali so v zaporu.

Pevske vaje v društvu „Kolo“ se prično v soboto zvečer ob 8 uri v ulici Donota št. 1. II. nadstr. v prostorih izobraževalnega društva.

Policijsko. Včeraj zjutraj prijeli so stražarji na Corsu 18letnega kamenoseka Ivana B. in 20letnega zidarja Ivana M., ker sta pijana razgrajala po ulicah. Odvedli so ju v zapor, da premišljujeta o postu. — Spreten tat ukradel je čovljarju Alojziju Franzinu, stanujočemu v ulici Sanità, na Aquedottu žepno uro, vredno 10 gld., težaku Arturu Piskurju, stanujočemu v ulici delle Acqu pa nek drug uzmovič v žganjeriji v hiši št. 8 ulice Crosada zimsko suknjo, vredno 18 gld. — Organi policijskega komisarijata v ulici Sensa zaprli so 31 letnega dninarja Miho S. iz Trsta, ker je na sumu, da je ukradel branjevki Antoniji Ferluga voziček, vreden 10 gld.

Loterijske številke izžrebane dne 27. t. m.:
Brno 63, 48, 85, 20, 68.
Inomost 85, 48, 67, 84, 64.

Gospodarsko.

Slovensko posojilništvo.

Spisal Ivan Lapajne.

Popred kakor nemški kmetje so znali češki kmetje razlagati si sanje egiptovskega Jožefa: t. j. v dobrih časih varčevati za slabe čase. Že v 18. stoletju in menda še poprej so imeli kmetje po čeških vaseh in trgih navado, da so žito v dobrih letih ali pa sploh v jeseni shranjevali, da so ga imeli za slabe čase in za setev. Nekov del svojih pridelkov morali so „založiti“ v skupnih žitnicah in shrambah, v katere so morali tudi graščaki nekaj doprinesati. Prve češke posojilnice na Češkem, Moravskem in Šleskem so bile torej žitne, a ne d-narne založnice, ki so bile last vseh zemljiških posestnikov dotične vasi. To shranjevanje žita je bilo začetkoma prostovoljno, pozneje pa za cesarja Jožefa ukazano. To je trajalo morebiti skoro do polovice tega stoletja. Iz teh žitnih zalog, ki so prišli kmalu pod državno nadzorstvo, izcimili so se polagoma denarni zavodi. Žita je namreč večkrat preostajalo, prodali so ga, denar pa shranjevali. In kakor je bilo žito občna (občinska, vaška) last, tako tudi za žito skupljeni novci, katere so začeli mesto žita — ne podarjati, marveč posojevati. Na ta način so nastale sredi tega stoletja in pozneje češke „gospodarske založne“. Žnjimi se je začelo pečati tudi zakonodavstvo, osobito deželni zbor, da so se te starodavne češke posojilnice uredile v duhu časa in po enakomernem zakonitem potu. Najprvo se je več teh malih založnic, ki so bile po vaseh razstresene, združilo v okrajne založnice, ki so bile in so še nadzorovane po deželnem odboru; pozneje so se uredile v zmislu zadružnega zakona ali pa prelevile celó v čisto nove zadruge po Schulzejevem ali Raiffeisenovem sistemu.

Razen „gospodarskih založen“ so se pa istočasno, kakor na Nemškem, tudi na Češkem snovale samostojne posojilnice za drugo ljudstvo, (zemljiški posestniki so jih že imeli) za meščane, rokodelce, trgovce i. t. d. Te so bile osnovane največ po Schulzejevih navodih. Njih število je bilo že pred 20 leti jako veliko, ko so se snovale še kot društva, ko ni bilo še sedanjega ugodnega zadružnega zakona. Te posojilnice so zvali „občanske (meščanske) založne“; imele so menda svoje sedeže največ po mestih, trgih in obrtnih krajih.

Kot tretja pa slabše zastopana vrsta čeških posojilnic bi bile one male „založne“ iz novejšje dobe, katere imajo običajno naslov „sporitelni a uverni spolek“. Te se le v tem od njih razločujajo, da so sprejele bolj Raiffeisenova načela, da n. pr. izključno le na zadolžnice posojujejo, kar so sicer tudi starejše „gospodarske založne“ delale.

Kakor imamo Slovenci svojo „Zvezo“, tako imajo Čehi svojo „Jednoto založen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“, ki izdaje jednako našemu „Letopisu“ statistiko čeških posojilnic in ki jih podučuje in menda nekoliko tudi po svojih uradnikih nadzoruje. K tej „Jednoti“ plačujejo jednako slovenskim posojilnicam posamezne „založne“ na leto 5—100 gld. po tem, kakor so večje ali manjše. Iz najnovejše statistike (za l. 1892.) posnemamo, da je vseh čeških založnic, (leta 1892. bilo v omenjenih deželah češke krone 680 (vmes tudi 1 na Dunaji), ki so imele 266.095 članov. (Dalje prih.)

Najnovejše vesti.

Dunaj 28. Nemški cesar je imenoval cesarja Frana Josipa pruskim feldmaršalom. Insinije so se izročile včeraj avstrijskemu cesarju.

Catanzaro (mesto v Italiji) 28. Neki mladi duhovnik je ustrelil iz samokresa na škofa, ranivši ga težko.

Berolin 27. V državnem zboru so razpravljali o obrtnih odnošajih delavk in o predlogih proti naseljevanju Židov. Poslanec Koetter je rekel, da Židje škodujejo vsemu pridobinskemu življenju. Slepništvo o konkurzi je zapisati na račun Židov. Posl. Binderwald je rekel, da Židje povpešujejo nenaravnost. Govornik je tudi naglašal, kako pogubno vpliva veliko število Židov pri časništvu.

Trgovinske brzojavke.

Basimpoita. Pšenica za spomlad 645—646 Pšenica za jesen 1895 689 do 690 Ovas za spomlad 602 603 Ri za spomlad 539 540 Koruza za maj-juni 621 622.

Pšenica nova od 74 kil. f. 655—660, od 79 kil. f. 660—665, od 80 kil. f. 665—670, od 81 kil. f. 670—675, od 82 kil. f. 675—680.

lečmen 640—620: prosa 620—680.

Pšenica: Srednje ponudbe, povpraševanje primanjkuje. Trg miren. Vreme: mlo.

Praga. Neratirani sladkor za februar f. 11.82½, mare 1.85, maj 12.02, nova letina 12.5 malo boljše.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in s carino vred, odpošiljatev procoj f. 28.25—29 Febr. Avg. f. 29.50 — Concasse za februar-mare 29.50 —. Četvorni za febr 30.75. V glavah (sodih) za februar 30.75 Vreme: sneg.

Havra. Kava Santos good average za februar 94.50 za juni 95 — mirneje.

Ha-nburg. Santos good average za mare 77.50 maj 77 — september 76 — mirno.

Dunajska borza 28. februarja 1895

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju . . .	101.00	101.70
„ „ „ v srebru . . .	101.15	101.60
Avstrijska renta v zlatu . . .	124.85	125.20
„ „ „ v kronah . . .	99 —	99.80
Kreditne akcije . . .	394.77	398.60
London 10 Lst. . .	123.60	123.75
Napoleoni . . .	9.81	9.81
100 mark . . .	60.87½	60.45
100 italj. lir . . .	49.25	49.40

Dobroznana gostilna

ANTONA VODOPIVCA

(po domače „pri Pračkovcu“)

v Trstu,

ulica Solitaria št. 12

toči kolikor v gostilni, tolikor pri veselich v sokolski telovadnici, vedno le pristna vipavka, Pračka in kraška be'a in črna vina. — Gladki riesling v steklenicah, in medro f-an-kinjo, vsaka steklenica drži 1 litr in valja 60 novč. — Postrežba je poštena, cena zmerna. Kuhinja je prekrbljena s točnimi, toplimi in mrazimi jedili.

Priporočam se rojakom v Trstu in v deželo Toči vino tudi družinam 4 urč ceneje, ako se odvzame najmanj 5 litrov.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralni prah ozdravi vsak kašelj, pljučni in bronhijalni katar, dobiva se v olikovani lekarni PRAXMARER „Al due Mori“ Trst, veliki trg. Poštne pošiljate izvirajo se neutegoma.

Tinot.: Stomach: comp.

Svetega Jakoba želodečne kapljice.

Skoz več let skušano domače zdravilo, i pospešuje prebavnik in tek povečuje itd. Steklenica 60 na. in 1 gld. 20 nč. Kakor domače živorekrepčujoče sredstvo prve vrste, čezal so je skozi večletno rabo dra Liebera ži-če okrepčujoči eliksir (Tinot. chinac nervotica comp.) — Vsestvena znamka f in sidro — steklenice po gld. 1, 2 in 3/50. Po licenčnih in uradnih predpisih pripravljanih v lekarni M. Fanta v Pragu (glavna zaloga): Lekarna Soravalo v Trstu; dalje: lekarna I. Zanetti v Trstu; stara c. kr. vojaška lekarna na Dunaju, Stefansplatz, kakor tudi v drugih lekarnah.

Vabilo na naročbo.

Vse dotičnike, ki se zanimajo za promet vrednostnih papirjev, vabimo najuljudneje k naročbi na

Moniteur Autrichien

(nemško in francosko izdanje) Finančen časopis in bogat izveštnik o žrebanjih.

17. letnik, naročba za vse l. 2 gl.

Izhaja dne 2. in 16. vsakega meseca

Upravištvu lista:

Moniteur Autrichien

(nemško izdanje)

Dunaj, IV., Favoritenstrasse N. 27.

Na finančna vprašanja odgovarja se drage volje tudi nenaročnikom zastoj in strokovnjaško in časopis pošilja se zastoj na ogled.

Banka in menjačnica

L. Riedling & Co.

Dunaj, IV., chr. Favoritenstrasse 27

priporoča se toplo za naslednje tr.nakcije: vse vrednostne papirje, obilgacije, prioritete, srečke itd. po najugodnejših pogojih.

Kupuje in prodaja — kakor inkasi, cheques, traite, kredita pisma, zaloge.

Opravi v banki: Naša menjalnica vs. rjuma denar na konto-korent in plačuje obresi po obretni meri avstro-gerske banke.

Conto-Corrent. Vse vrednosti, ki so bile kupljene po našem posredovanju, morajo ostati pri nas v zaogi.

Zaloge. Upravlja se jih (inkaso kuponov itd.) proti plačilu neznatne pristojbine.

Vse borzne naročbe izvršijo se najpoštenjeje. Zaitavamo odnošajem primerno jumstvo za opravi na delovni rok, daje no vestnih nasvetov in informacij.

Borza. dajajo se na vsa finančna vprašanja zastoj; odgovorja se ali pismeno, ali v listnici našega lista, kakor to želijo naši naročevalci.

Pojasnili — L. RIEDLING & Co., banka in menjačnica, izdavatelj in lastnik lista „Moniteur Autrichien“

Dunaj, IV., Favoritenstrasse 27.

Naslov za telegrame: Riedlingbank, Wien.